

derogare, sed illud confirmare. Decernentes patrem ad predictam legitimam solutionem teneri, & cogi posse, & debere, perinde ac si realiter, & non ficiē filius maleficū, pro quo fuerit in contumaciam bannitus, aut condemnatus, confessus fuisset. Quod ad fideiussorem cuiusvis delinquentis, banniti, aut condemnati extēdimus, ea locum habere volumus, & mandamus, nulla excusatione, & exceptione, quae ad filij, seu principalis inquisitibanniti, & condemnati defensionem tenderet per patrem, & fideiussorem, & eorum alteram, seu alterius eorum nomine, proposita modo aliqua admissa, prout non admitti mandamus, etiam sub pretextu, quod non ad filij, & principalis, sed ad ipsius patris, & fideiussoris defensionem, ac pro eorum interesse quo ad legitimam, & pēnam conuentionalem tantum proponi asseratur, & proponatur, ne sic indirecte, ac per interpostam personam delinquentes in detrimentum iustitiae audiantur, & excusentur.

Dubitari itaque nunc contingit de duobus.

Primo, an predictum Decretum, quod clārē loquitur, quando filius deliquit, & eius pater teneatur p̄stare fisco legitimam ipsi filio debitam, haec locum etiam, quando pater ipse deliquit, ut eius filius amittat legitimam, illaque deferatur ipsi fisco?

Secundo ambiguit, admissō, quod ob causam diēi delicti paterni locus non sit dicto Decreto, atque ita non amittant filii dictam legitimam: an saltem eam perdere dicantur propter sententiam, qua pater Thesaurarius condemnatus fuit restituere a reos quadraginta duo millia, quorum dicitur debitor ipsius Principis?

Initium a Domino.

CONSILIVM MCXCI.

De prima egregia proposita dubitatione respondendum est, locum non esse predicto Decreto, quando pater deliquit, aut eius filius sua priuerat & legitimā. Hanc verā iuris, & aequitatis sententiam probabimus primū multis rationibus, & argumentis, deinde diluemus, atque confutabimus ea, quae pro fisco adducuntur.

Primo itaque vel ea ratione, & argumento satis sufficiēt, quod publicatis bonis patris ob eius delictum, filio debentur, atque ita referuantur alimenta, & vt scribit Bossius in tracta cauſarum criminalium in tit. de alimento, & de alijs. Et scribit per multū, quos congerit Peregrinus in tract. de iure filii, lib. 5, titu. 1, de publicatione bonorum, num. 4, & accedit Boerius in quest. 264, num. 15, & Crauettia in consil. 220, num. 13, & in consil. 224, num. 1, in fi. Ergo multo magis, admitti debet filius damnati ad consecutionem suae legitimae, excluso fisco.

Quintū cōfert, quod publicatis bonis patris ob eius delictum, filio debentur, atque ita referuantur alimenta, & vt scribit Bossius in tracta cauſarum criminalium in tit. de alimento, & de alijs. Et scribit per multū, quos congerit Peregrinus in tract. de iure filii, lib. 5, titu. 1, de publicatione bonorum, num. 4, & accedit Boerius in quest. 264, num. 15, & Crauettia in consil. 220, num. 13, & in consil. 224, num. 1, in fi. Ergo multo magis, admitti debet filius damnati ad consecutionem suae legitimae, excluso fisco.

Sextū hoc facit, quod publicatis bonis patris dos filiorum & præstanta est, vt scribunt Baldus in l. vltima in prima lectura, numero 9, C. de dotis promissis. Afficitus in capit. primo, §. præterea si vasallus, num. 80, titu. Quæ sit prima causa benefic. amitt. Ripa in l. ex facto, §. ex facto, num. 9, ff. ad Trebellianum, & alij relativi à Surdo in dicta questio. 31, num. 16, quibus accedunt commemorati à Peregrino in tracta de iure filii, lib. 5, titu. 1, de bonorum publicatione, num. 76. Atqui dos loco legitimā est, vt scripsi in lib. 2, de arbitrijs

quod eius bona publicantur, sed de erimine filij. Non etiam iure communī cautum est, quod publicatis bonis patris, publicetur legitima filij: sed contrarium potius sanctum est, vt infra demonstrabimus. Ergo nostro in casu propter patris delictum legitima publicatio non potest, etiā bona ipsius patris publicantur.

Secundū accedit, quod in publicatione & bonorum delinquentis non continetur quod alteri est debitum. I. resue, §. 1, ff. de iure filii, & l. si marito, in prin. ff. solo lato matrim. vbi Alex. & tradit Bossius in tracta cauſarum criminalium, tit. de bonorum publicatione, num. 11. Atqui legitima ex bonis patris debita est filio omnium. Ergo & legitima non publicatur propter delictum patris. Illa minor propositio argumenti probatur text. l. cum ratio, ff. de bonis damna, & scribunt doctores relati à Crasso in §. legitima, q. 2, num. 1, à Ripa in l. in quartam, num. 132, ff. ad legem falcid. & M. Antonio Cuchio in tract. de legitima, in princ. num. 7, & ob id glo. in l. si quis legatum, in verbo, posse, ff. ad legem Corneliam de falsis, dixit, filium pro sua legitima & parificari creditori, doct. in l. 3, C. de iuris, & facti ignorantia, Franciscus Beccius in consil. 34, num. 19, & Michael Crassus in §. legitima, q. 14, num. 1, & accedit Cuchus in dicto tract. de legitima, titu. bona an sint pro legitima hypothecata, num. 1.

Tertiū suffragatur, quod filius & ferre, & sustinere non debet pēnam pro delicto patris. I. Diui fratres, ff. de iure patro, confert. l. 3, ff. de interdictis, & relega, & l. si quis in suo, §. legis, C. de inoff. testa, vbi Doctores omnes. Atqui, si propter delictum patris filius priuaretur sua legitima, puniretur ob patris factum. Ergo legitima filij non publicatur, publicatis bonis patris.

Quartū vrget à fortiori, quod pro delicto patris, filius & non amittit eius successionem, sed excluso fisco, ipse succedit in omnibus bonis, sicuti statuit Iustinianus in §. vlt. in authen. vt nulli iudicium relatus in authen. bona damnatorum, C. de bonis proscrip. & damn. vbi, bona & damnatorum, & proscripitorum non confiscantur, sed referuantur ascendentibus, & descendebus damnati, & proscripiti. Et scribit per multū, quos congerit Peregrinus in tract. de iure filii, lib. 5, titu. 1, de publicatione bonorum, num. 4, & accedit Boerius in quest. 264, num. 15, & Crauettia in consil. 220, num. 13, & in consil. 224, num. 1, in fi. Ergo multo magis, admitti debet filius damnati ad consecutionem suae legitimae, excluso fisco.

Quintū cōfert, quod publicatis bonis patris ob eius delictum, filio debentur, atque ita referuantur alimenta, & vt scribit Bossius in tracta cauſarum criminalium in tit. de alimento, & de alijs. Et scribit per multū, quos congerit Peregrinus in tract. de iure filii, lib. 5, titu. 1, de publicatione bonorum, num. 4, & accedit Boerius in quest. 264, num. 15, & Crauettia in consil. 220, num. 13, & in consil. 224, num. 1, in fi. Ergo multo magis, admitti debet filius damnati ad consecutionem suae legitimae, excluso fisco.

Sextū hoc facit, quod publicatis bonis patris dos filiorum & præstanta est, vt scribunt Baldus in l. vltima in prima lectura, numero 9, C. de dotis promissis. Afficitus in capit. primo, §. præterea si vasallus, num. 80, titu. Quæ sit prima causa benefic. amitt. Ripa in l. ex facto, §. ex facto, num. 9, ff. ad Trebellianum, & alij relativi à Surdo in dicta questio. 31, num. 16, quibus accedunt commemorati à Peregrino in tracta de iure filii, lib. 5, titu. 1, de bonorum publicatione, num. 76. Atqui dos loco legitimā est, vt scripsi in lib. 2, de arbitrijs

trajis iudicium, casu. 149, num. 9, ergo sicuti dos non publicatur, ita nec legitima.

Septimū, & ultimū cōtroversiam hanc dirimit cōmunis & receptissima doctorum sententia, q. publicatis bonis patris, deberur legitima & filio; cum illa non veniat in ipsa publicatione, & confiscaō indīcta à statuto contra patrem delinquentem. Ita sanè scribunt iij tres & viginti doctores, me cum eis numerando, nempe.

1 Baldus in consil. 171, condemnatus, lib. 1.

2 Pract. Papensis in forma inquisitionis in glo. vlt. nu. 2, versi. sed quid si statuto.

3 Guilielmus de Monte Laudano in elem. pastoralis, de re iudic.

4 Fabianus in repet. auth. nouissima, num. 262, C. de inoff. testam.

5 Ludouicus Bologninus in consil. 35, in fine.

6 Socinus senior in consil. 124, col. pen. vers. non dico, lib. 3.

7 Ruinus in consil. 123, num. 4, in fi. lib. 4.

8 Decius in consil. 235, colum. pen. & in consil. 438, colum. penult.

9 Picus in l. Titia, §. Titia cūm nuberet, num. 58, de leg. 2, & in l. post contractum, num. 23, & num. 32, ff. de donat.

10 Ioannes Annibal in eadem l. post contractum, n. 52.

11 Fernandus Berengarius in repet. l. quartam, num. 269, ff. ad legem Falcid.

12 Ripa in l. ex facto, §. ex facto, num. 9, ff. ad Trebellianum.

13 Socinus iun. in consil. 69, num. 9, lib. 1.

14 Bossius in tract. cauſarum criminalium, in tit. de bonorum publicatione, num. 10.

15 Tiraq. in l. si vnquam, in verbo, donatione, num. 332, C. de reuoca. donatio.

16 M. Antonius Cuchus in tract. de legitima, in tit. Percepta ex testamento imputari in legitima, num. 10, & in tit. legitima nullum grauamen admittit, num. 93, in fi.

17 Rolandus in consil. 97, num. 9, lib. 2, in fi.

18 Didacus lib. 2, varia. refolut. cap. 8, num. 7, vers. hinc apparet.

19 Julius Clarus in pract. criminali, q. 78, col. 9, vers. videndum est etiam, qui alios refert.

20 Io. Petrus Surdus in tract. de alimentis, tit. 1, q. 31, numero 11.

21 M. Antonius Peregrinus in tract. de iure filii, lib. 5, tit. 1, de publicatione bonorum, n. 133, vers. & idem est.

22 Michael Crassus in §. legitima, q. 44, in fine.

23 Ego ipse in consil. 77, num. 26, lib. 1, & in commentarij de recuperā possesse, remedio nono, num. 178.

His intelligimus, satis superq; fundatam esse intentionem huius filij, quod felicet confiscatis bonis eius patris, vel dispositione iuris communis, vel statuti, legitima sibi debita non cōfertur cōfiscata, & publicata.

Nunc superest, vt diluamus, atque confutemus illud præcipuum argumentum pro fisco adductum; nēpē, Decreto Principis sanctum esse, quod pater (decreti verba hæc sunt) pro qualibet filii delicto, pro quo omnium bonorum confiscaō pēna fuerit de iure communī, vel municipalī, decretis, bannimentis, & nostris, filio imposta, nedūm pro homicidio, ad integrā legitimam filio in bonis parentum debitam fisco soluēdam teneantur, cogi possint, & debeant, etiam si filius in meram contumaciam, &c. Hoc decretum etiā loquitur de legitima filij ex bonis patris publicanda, quando ipse filius delinquit, attamen dicitur decretū habere locum etiam quād pater ipse delinquit, quod scilicet omnibus eius bonis publicatis, & confiscatis cōfertur etiam publicata legitima filio ipsius delinqūtis debita. Et hoc quidem ea ratione, q. pater, &

24 filius & sunt duo correlatiū, l. vlt. C. de indicā uid. tollen. Crottus in repet. l. re coniuncti, num. 188, de leg. 3, Ruinus in consil. 174, num. 9, lib. 1, & copiosē Euerardus in ceteris legali in loco corre-

len. vbi pōst alios Iason. nu. 29, egregiē scriptum reliquit, statutum puniens rapientem filium, non habere locum, quando rapitur filius carēs patre, cum hoc nōmē filius p̄supponat patrem, vt suum correlatiū & esse doctrinam singularem dixit Marsilius in sing. 309. Porrò dispositum in vno ex correlatiū cōfertur dispositum & in altero, etiā dispositio est correctoria, vt latissimē probat post alios Iason. in dicta l. vlt. col. 1, & 2. C. de indicā uid. tollen.

Huic argumento respondet potest multis modis, sed priusquam eō deueniamus; p̄mittendam est, 16 hac decreta, & statuta; & quod pater teneatur solvere fisco legitimam filij delinquentis, esse non solum iuris communis correctoria, sed etiam odiofa; in dō ab aliquibus appellantur inualida, iniqua, & tyrannica. Quod non valeant, & consequenter q. non sint obseruanda decreta, & statuta hæc scribunt Cynus, & Baldus in l. si qua pēna, ff. de ijs, qui sunt sui, vel alie, iuris, & Fabianus in repet. auth. nouissima, num. 261, C. de inoff. testa. & Io. Petrus Surdus in decisione 167, num. 15, vers. & vltra, & nu. 16, & si alij multi affirmat esse valida; sicuti refert idē Surdus in decisione 314, num. 1, quibus accedit M. Antonius Cuchus in tract. de legitima tit. Percepta ex testamento imputari in legitima, num. 13. Sed admissō esse valida; attamen esse iuris communis correctoria affirman, & recte, Fabianus in dicta auth. nouissima, num. 261, & Surdus in dicta decisione 167, num. 16, qui pariter post alios dixit, esse odiofa. Nam verē repugnat ipsiis legibus, quibus 17 sanctum est, legitimam filio deberi, & publicari nō posse, publicatis bonis paternis, vt supra demonstrauimus. Et demū esse iniqua, & tyrannica cōfertur Cynus in dicta l. si qua pēna, ff. de ijs, qui sunt sui, vel alie, iuris. Baldus in l. lex Cornelia, ff. de vulg. & pup. substit. & in l. vlt. C. de bonis proscript. & in l. sanctus. C. de pēnis, Iason in l. actions, num. 76, in stat. de actio. Fabianus in dicta auth. nouissima, num. 261, & Surdus in dicta decisione 167, num. 16, qui ex Baldo in dicta l. vlt. dixit, esse statutum iniustissimum, & rigorosum. Hoc pramissō respōdetur primū p̄dicta argumentationi, quod etiā dispositum in vno ex correlative, & cōfertur dispositum in altero, atque hoc locum habet, & procedit respectu eiusdē actus. Si enim quis prohibitus est, vendere cōfertur eriam quis prohibitus emere. l. vlt. vbi Bart. ff. de acceptū: fecus vero respectu diuersi actus; exempli gratia; si statutū 18 dicit, quod maritus & bannitus expelli debet ē ciuitate; non tamē eius vxor expellenda est: cūm delictum mariti non sit delictum vxoris. Ita Nellus in tract. de bannitis, in secunda parte secundi temporis, num. 40, quem secuti sunt Io. Crottus in rub. ff. de acq. possess. num. 38, & Socinus senior in consil. 74, num. 5, vers. primū tenet, lib. 3, quālīo vñs est exemplo; q. licet dispositiōne statutū maritus prohibeatur aliquid suo testamento relinquere vxori: non tamē ēcontra vxor cōfertur prohibita relinquere marito: cūm testamentum mariti si diuersus actus, & diuersa dispositio ab illa vxoris. Et idem quod Socius scribunt Curtius iunior in consil. 6, num. 13, & alij relati à Cephalo in consil. 40, num. 68, & num. 80, lib. 3, cūm itaque nostro in casu delictum filij, pro quo eius legitima ex dispositiōne Decreti publicatur, si diuersum à delicto patris, dicendum est omnino cessare argumentum à correlatiū.

Respondeatur secundū, argumentum à correlatiū cōfert, & quando diuersa est ratio inter vnum & alterum correlatiū; sicuti scribunt Iason in l. vlt. nu. 19, C. de indicā uid. tollen. Crottus in repet. l. re coniuncti, num. 188, de leg. 3, Ruinus in consil. 174, num. 9, lib. 1, & copiosē Euerardus in ceteris legali in loco corrē-

Iacobi Menochij

correlatiis.nu.9. Porrò in casu nostro constat, diuersam esse rationem inter confisicationem, & publicacionem indicatam à decreto, à confisicatione de quo in casu nostro. Illa decreti est propter delictum ab ipsomet filio perpetratum; & ob id non mirum, si & legitima existenti apud patrem priuat. Hæc vero, de qua agimus eset ob delictum patris, quod filio, vt diximus nocere non debet.

22 Respondeatur tertio, quod t statutum & decretum iuris communis correctorium, ac odiosum, & secundum aliquos iniquum; sicuti esse hoc Decretum diximus supra, strictè, imò strictissimè est interpretandū, ita vt non extendatur ad alium casum, etiam si adit eadem, & maior ratio, iuxta communem doctōrum traditionem, de qua copiosè scripti in cons. 187. num. 31. vers. quartus est casus. lib. 2. & in specie statutorum, quod pro delicto publicantur bona tradit post alios Peregrin. in tract. de iure fisci lib. 5. tit. 1. nu. 22. in fine. Cū ergo hoc decretum loquatur in casu, quo filius committit delictum, q pater teneatur præstare fisco legitimam ipsi filio debita ex bonis ipsi paternis; non debet extendi ad casum nostrum, quando scilicet pater ipse deliquerit, q etiam legitima filio debita publicetur, atque confiscetur. Et hoc maximè dicendum est, cū, vt suprè diximus, diuersa admodū sit ratio inter vnu, & alterum casum. Comprobatur hæc responsio egregia, hac singulari doctrina Dyni, ac Raynerij de Forliuio in l. lege Iulia. §. hoc capite. ff. de ritu nuptia, quā singularem dixerunt Nellus in tract. de baniis, in prima parte secundi temporis. q. 34. & Marsilius in sing. 591. incipit. Extant quandoque, &c. scribit prædicti,

23 si statutum t disponit, (vt hoc Decreto sanctum est) q pater teneatur assignare, & soluere fisco legitimam filii, qui perpetrauit delictum, pro quo in dicta est pena publicationis bonorum; non comprehendit, nec extendit hoc statutum, ad auum, vt si teneatur soluere legitimam nepotis delinquentis: & tamē appellatio-

24 ne patris t venit, & continetur ausu. l. iusta interpretatione. ff. de verb. sign. vbi Rebusfus col. 1. vers. tertiu eliciamus, docuit, patris nomine venire auū propri.

Et ratio quidem est; quia verlamur in correctorijs pe-

25 naliibus, t & odiosis, quā cum strictè, & strictissimè debeant intelligi, non comprehendunt, nec extenduntur ad alium casum, & personam; sicuti declarando di- etam l. iusta interpretatione tradit ibidem Rebusfus. col. 2. vers. primò vitiatum; qui de dispositione pœnali hoc affirmat ex dicta l. lege Iulia. §. hoc capite. ff. de ritu nuptia. & Rebusfus eodem in loco, vers. etiam limi- tatur; idem esse affirmat in correctorijs. Confert etiā doctrina Baldi. in l. pen. C. ad Macedo. cū dixit, q si statutum disponit, q pater teneatur soluere condem-

26 nationem pro filio, t non tenebitur soluere pro nepote. Et Baldum secutus est Alex. in cons. 56. nu. 3. lib. 5. eti malè dubitat, & cogitandum relinquit Marsilius in dicto sing. 591. Huc etiam pertinet, q si ex disposi- tione statuti pater teneatur soluere condemnationē pro filio: attamen hoc statutum debet intelligi, & restrin- gi, quando ex filio non extant filii, sicutq nepotes dicti patris: sicut existentibus dictis nepotibus. Nam tunc locus non est dispositioni statuti. Ita Baldus in l. si qua poena, prop̄ finem. ff. de ijs, qui sunt su., vel alie. iuris, quem secuti sunt Alex. in cons. 75. nu. 13. lib. 1. Rui- nus in cons. 8. nu. 6. lib. 5. Marchabrunus in cons. 43. nu. 38. Michael Crassus in §. legitimā. q. 12. nu. 4. Ioseph Ludouicus in decisionibus Perulinis decisione 11. nu. 27. Simon de Pratis in cons. 65. nu. 49. lib. 1. & Io. Petrus Surdus in decisione 167. num. 14. & in decisione 314. nu. 2. qui testatur sic iudicasse Senatum Mantuanum. Sic etiam Ruinus præcito in loco, & Surdus in dicta decisione 167. nu. 14. scribunt, q si ex

dispositione statuti auis tenetur soluere condemnationē pro nepote, intelligitur, atque restringitur statu- tum, quando filius est mortuus, non autem si adhuc viuit. Ea ratione inter alios mouentur prædicti docto- res; quia similia statuta, & decreta sunt correctioria iuriis communis odiosa, contra bonum, & æquum, & sa- pere tyrannidem.

Secunda est dubitatio, admisso, quod ob causam di- eti delicti paterni locus non sit dicto decreto, atque ita non amittant filii dictam legitimam, an saltē ea de- perdere dicantur propter sententiam, qua pater The- saurarius condemnatus fuit restituere aureos quadra- ginta duo millia, quorum dicitur debitor ipsius Principi. Et quidem respondendum est, non amittere. Nā prædicta sententia, quod ad hos filios, est ipso iure nulla, & ob id non meretur executionem contra ius ipso- rum filiorum, qui nunquam citati, & vocati fuerunt.

27 Non enim sententia, t eti Principi, nocet alicui non citato, sed nulla est; sicuti scribunt Accursius in l. vlt. C. delegibus, & ibidem Baldus, & egregie Aretinus in cons. 154. incipit. Sicut Ioannes dixit. nu. 14. & 15.

Et in claris terminis nostris sic respondit idem Ias. in cons. 111. col. pen. vers. item ex alio. lib. 1. cū dixit, sententiam latam à Principe contra suum Thesaurarium tamquā suum debitorem non nocere ipsius The- saurarij patri, qui pro ipso filio alioqui tenebatur, propterea q ipse pater non fuerat citatus. Et accedit rece- pta illa doctōrum traditio, quod sententia t lata in actio- ne personali, vt nostro in casu, non nocet tertio non ci- tatō, arque ita contra ipsum exequi non potest. Ita fan- nē Bart. in l. creditores. nu. 23. C. de pigno. Alex. in l. Diuo Pio. §. si super rebus. nu. 10. ff. de re iud. Roma- nus in cons. 246. col. vlt. Crottus in cons. 344. nu. 18. Ruinus in cons. 87. nu. 1. lib. 4. Socinus sen. in cons. 13. nu. 1. lib. 4. Oſcaſus in decisione 65. nu. 5. Rolandus in cons. 5. nu. 8. lib. 2. Didacus Couart. in libro pra- ctica. quæſt. cap. 15. nu. 6. & Surdus in decisione 256. nu. 7. Et itaque horum filiorum intentio satis, super- que fundata; & ob id solum superest, vt satisfaciamus rationibus, & argumentis, quā pro Principe aduerlus hos filios Thesaurarij adduci possunt.

28 Primò objici foris potest, q sufficit citari t princi- palem, de cuius præjudicio principaliter tractatur, eti non citatur tertius, qui in consequentiam grauatur. vt tradunt glo. in l. de vno quoque. in glo. 2. in fine. ff. de re iud. & ibidem Angelus, Imola, & reliqui, præfer- tim Iason, & Marsilius. num. 96. Alex. in cons. 284. col. vlt. lib. 2. & alios refert Alsinus in praxi iudiciorū §. 7. cap. 5. limitatione 62.

Respondeatur secundum Iasonem in dicto cons. 111. col. pen. vers. & quamvis. lib. 1. q prædicta opinio procedit, quod ad hoc, vt sententia valeat quod ad eum, contra eum, contra quem fuit lata, non autem vt no- ceat tertio non citato. Et refert Iason sic declarare Io. Fabrum in §. licet autem. in fit. de adoptio. & Alex. in dicta l. de vno quoque. col. vlt. num. . & in cons. 449. in causa, quā vertitur inter agentes, est cons. 84. num. 10. lib. 3. & alios quamplures refert Surdus in deci- sione 256. nu. 15. qui inter multos citat Baldum, & Caſteniem in l. vlt. §. necessitate. C. de bonis, quā libe- ritis, affirmantes, quod si pater teneatur pro delicto filij non ei nocebit sententia, t vel processus contra filium agitatus, licet valeat in præjudicium filij.

Secundò Princiū suffragari videatur, q reuiores ra- tioñib. Principi possunt pronuntiare contra officia- lem, sicutq Thesaurarium ipsius Principi, eo non cita- to, euia valet sententia. Et hoc esse speciale in sententia 31 computationis t rationum cōtra administratorē affi- mant singulariter Bar. in l. 2. §. 1. nu. . ff. de adminis- terum ad ciuit. pertin. Abbas in cap. ex insinuatione in fine,

Consilium MCXCII.

167

finē de appella. in cap. 1. col. 2. de causa poss. & propr. & in cap. cū olim. col. 7. de sent. & re iud. Iason in l. si quis arbitratu. nu. 22. de verb. oblig. & in cons. 200. nu. 3. vers. secundo respondetur. lib. 2. & in specie hāc difficultatem excitat idem Iason in dicto cons. 111. nu. 6. lib. 1. qui (vt dixi supra) respondit de Thesau- rario Principis condemnato.

Respondet Iason suo illo in casu, q sententia illa nō fuerat lata super calculatione rationum, sed super falsifi- tate commissa, & sic in causa criminali: sicuti existimo factum nostro in casu.

Respondet secundò, quod eti sententia lata contra Thesaurarium super computo rationum, ei nocet; attamen nocere non debet tertio; sicuti à forti- tori non nocet sententia lata à iudice, vt diximus suprā.

Respondet tertio, argumentum procedere, quan- 32 tum ad t calculum, qui consistit in summando parcel- las, quando scilicet partes cōueniunt de rationibus, & de earum veritate, & iustitia dissident: secus si de ad- missione parceliarum eset contentio, vt forre contingere potuit nostro in casu. Nam tunc opus est causa cognitione, sicutq requiritur citatio eorum, de quorum interesse agitur. Ita sensit ipse Bart. in d. l. 2. §. 1. ff. de administ. rerum ad ciuit. pertin. & manifestè ita scri- bunt Socinus senior in l. si quis arbitratu. nu. 31. vers. octauo limita. de verb. oblig. & Antonius Sola in com- mentarijs ad antiquas Cōstitutiones Sabaudia in tit. de minoribus. in glo. 3. nu. 33. pag. 100. Et idem sen- fit Ruinus in cons. 143. in fine, lib. 5. in specie de The- saurario.

Tertiò pro Principe obiecti posse videtur, q quan- do agitur de ijs, quā concernunt commodum bursa pu- 33 blicæ, t sententia lata contra vnum, nocet alteri, adeò quod in contumaciam sine novo processu, exequi po- test ipsa sententia contra ipsum tertium, qui le tueri non potest, ob id q citatus non fuerit in ipsa cauſa; si- cuti scribunt Bart. in l. cū filiusfa. in principio. nu. . de verb. oblig. & in disputatione tertia. incipit. Perifi- na ciuitat. s. Bald. in l. 1. C. ne filius pro patre; & alios refert Iason in dicto cons. 111. nu. 6. vers. Non obstat etiam. & multo plures commemorat Antonius Ga- briel in lib. 2. conclusionum, in tit. 2. de citationibus. in conclusione prima. num. 375. & accedunt, Socinus sen. in cons. 283. nu. 14. lib. 2. Natta in cons. 540. nu. 28. Roland. in cons. 29. nu. 22. lib. 2. & communem testa- tur Planucus in tract. de inuentario, parte quinta. numero 26.

Respondeatur primò secundum Iasonem præcito in loco, quod Bart. & doctores in locis præallegatis lo- 34 quūtūr in terminis claris, quod pater ex forma t sta- tuti tenetur pro filio soluere condemnationem: sed di- uersum est, quando sumus in dubio; sicuti nostro in casu, in quo non solum est dubium, sed etiam clarum, quod filij ij teneantur amittere ius suæ legitimæ ob causam patris; & ob id citari debuerunt ij filij; sicuti in casu Iasonis, pater ille citandus erat, vt ei posset no- cere sententia lata contra filium Thesaurarium.

Respondet secundò, Bartolūm in dicta l. cū fi- liusfa. in prin. & in dicta disputatione 3. loqui, quā- 35 do sententia t lata est contra fe defendantem, non au- tem contra contumacem; quia tunc non nocet tertio; cū præsumatur is condemnatus magis propter con- tumaciam, quam propter malam causam, sicuti decla- rat ipsem Bartolūm in d. l. cū filiusfa. in princ. nu. 3. & 4. & alijs multis comprobauit in commentarijs de præsumptionibus lib. 2. præsumptione 70. nu. 3. & ac- cedunt Alex. in cons. 84. nu. 4. lib. 3. & in specie prop̄ nostra Natta in cons. 40. num. 29. qui intelligit, nisi appareat manifeste de probationibus; & idem ego ipse

scripsi in dicta præsump. 70. nu. 15. vbi alios congeſſi. Quas quidem probationes claras non extare opinor: cūm in facto mihi presupponatur, Thesaurariū fuisse condemnatum, non confeſſis prius t calculis, quemadmodum confidiendi erant, & compensare compensan- da ipsi Thesaurario, sicuti ad rem respondit Craueta in cons. 275. col. vlt. vers. tertio præcipit, &c. post Anch. in cons. 235. num. 1. vers. præterea propter, & Alex. in cons. 192. lib. 7. & 8. accedit Antonius Sola in commentarijs ad cōstitutiones antiquas Sabaudia in tit. de minoribus in glo. 3. nu. 34. qui aduersus Cra- uettam refert Baldum in cons. 152. ad evidētia præ- mitendum est, in fine. lib. 3. qui tamen non contradic- cit ipsi Crauettæ, si vtriusque dicta perpendantur. Et fortius, quia ex ipsi rationibus constare facile potest, prædictum Thesaurarium esse creditorem, non autem debitorem.

Respondet tertio, Bartolūm & sequaces loqui quando agitur de condemnatione pœnali, quā publi- cam respicit utilitatem, vt scilicet puniantur delicta, iuxta l. si ita vulneratus in fine. ff. ad legem Aquil. se- cūs vero, quando agitur de restitutione particulari pecuniae Principi. Ita in specie, & recte quidem, decla- rat Bursatus in cons. 203. num. 27. lib. 2. Habet enim 37 (vt clarius Bursati consiliū explicem) Princeps t quinque specie rerum, & bonorum; (sic egregie declarat Didacus Couarr. in cap. possessor, in secunda parte. §. 2. nu. 7. de regulis iuris.) & primò habet res fiscales, hoc est penas pecuniarias indicias contra aliquas delinquentes. Et his duabus rerum, & bonorum speciebus nostra no[n] est disputatio. Quartò habet Princeps res, & bona Princeps, quā etiam possunt esse priuati, vt sunt pa- ſcua, ſaltus, ferarum viuaria, & similia, que refert Di- dacus in dicto §. 2. nu. 9. Quintò habet Princeps res, & bona, non vt Princeps, sicuti sunt res illæ patrimo- niales, quas Princeps tanquam priuatus acquisiuit; si- cuti declarat idem Didacus, in dicto §. 2. prop̄ finem. Et idem tradit Bossius in tract. caſarum criminaliū, in tit. de aquis, & fluminibus. nu. 6. & in tit. de fisco, & eius priuilegijs. nu. 3. & 10. Caſlaneus tit. de confi- ſatione. rub. 2. §. 8. num. 6. Nos versamur in altero ex duobus postremis his caſibus, in quibus non agitur de aliqua publica utilitate, sed de priuata tantum ip- ſius Princeps.

Respondet quartò, admisso, q confeſſis calculis, conſtituit Thesaurarium fuisse debitorem Principi; & ob id condemnatus fuerit ipse Thesaurarius: atta- 38 men sententia t hæc fundata in iudicio expertorum, & peritorum artis, sicuti non transit in iudicatum, ita nec nocet tertio, vt claris terminis decidit Surdus in decisione 256. nu. 10. & 11.

Respondet quintò, sententiam hanc latam contra Thesaurarium ob id eius filii non nocere, quia ip- ſius pater non fuit viriliter defensus; sicuti post Butriga- riū, Baldum, Angelum, & Imolam decidit idem Surdus in dicta decisione 256. numero 14. & idem ego ipse respondi in cons. 688. nu. 35. vbi alios quam- plures congeſſi.

Respondet sexto, admisso citra veri prejudicium, quod hæc sententia lata contra Thesaurarium noceat eius filii: attamen permisum est eis appellare, vel 39 preces t offerre Princiū, vt de suis iuribus cognoscatur; sicuti egregie docuit Alexan. in l. filiusfa. §. diu. numero 9. in fine. de legatis primo, cūm dixit, quod eti sententia lata contra hæredem, substituto non